

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. Quæ sit integra Sacramenti ratio & definitio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

3
Strictius
accipitur
pro Cere-
monia.

Verum hæc acceptio est valde generalis. Strictior magisque propria erit, si illud signum sit ceremoniam quædam solennis, religiosa, aliquid occulti mysterij significans. Quomodo Augustinus lib. 4. De symbolo ad Catechumenos cap. 1. omnia Sacramentalia vocat Sacramenta; vt exorcismos, insufflationes, & alia huiusmodi, quæ Sacramentorum administrationi sunt annexa. Et simili modo accipitur in illa sententia D. Augustini lib. 19. contra Faustū c. 11. *In nulla religione siue vera siue falsa, homines inter se posse colligari absque aliquo signaculo- rum seu Sacramentorum consortio*: id est, absque externis ceremonijs. Nos tamen hoc loco non tam generatim de Sacramentis disputamus, sed de ijs solis quæ sunt ceremoniæ ad homines sanctificandos, & ad res sacras designandas, siue in lege noua, siue in lege veteri sint instituta. Hæc namque ceremoniæ in religione principatum tenent: vnde nomen Sacramenti præ ceteris sibi vindicant.

ARTICVLVS I.

Vtrum Sacramentum sit in genere signi?

4 **R**espondetur, Sacramentum pro vt hic accipitur, esse in genere signi: id est, esse speciem signi. Potest enim aliquid dici Sacramentum, vel quia in se habet sanctitatem occultam, vel quia est signum occultæ sanctitatis, & ita hic accipitur.

Petes, Cur potius Sacramentum est in genere signi, quam causæ, cum etiam sit causæ?

Respondeo, De ratione Sacramenti in genere non est esse causam sanctitatis perfectæ, quæ anima sanctificatur: tamen de ratione eius est, esse saltem signum huius sanctitatis.

3
Sacramen-
tum aliter
dicitur à
sacro, aliter
medicame-
ntum à me-
dicina.

In Responione Ad 1. Aduerte aliter Sacramentum dici à sacro, aliter medicamentum à medicina. Medicamentum enim dicitur à medicina, tanquam medicinæ instrumentum; vnde ex vi suæ originis designat habitudinem causæ efficientis ad sanitatem, sicut medicina. Sacramentum autem dicitur à sanctitate tanquam à termino extrinseco quem respicit: quæ habitudo potest esse varia; scilicet vel signi, vel causæ, vel effectus: vnde ex vi suæ originis non significat habitudinem causæ efficientis veram sanctitatem animæ; absolute tamen significat aliquam habitudinem causæ efficientis, vel formalis, respectu sanctitatis in genere. Sicut enim vestimentum dicitur quo vestimur, & ornamentum quo ornatur; ita Sacramentum, quo aliquo modo sacramur.

ARTICVLVS II.

Vtrum omne signum rei sacræ sit Sacramentum?

6 **R**espondetur, Non omne signum rei sacræ esse Sacramentum; sed signum rei sacræ sanctificantis hominem: id est, signum quod significat rem sacram, quatenus illa actu sanctificat hominem secundum animam, vel aliquando sanctificatura est.

ARTICVLVS III.

Vtrum Sacramentum sit signum vnius rei tantum?

7 **R**espondetur, Non vnius rei tantum, sed multorum est signum. Est enim signum commemoratiuum Passionis Christi præteritæ; demonstratiuum sanctificationis præsentis; & prognosticon gloriæ futuræ.

Notandum est, Hoc solum esse verum in Sacramentis nouæ legis. Nam Sacramenta vetera non significabant præsentem animæ sanctificationem, neque etiam gloriam futuram, nisi valde remotè. Vnde non est hoc de ratione præcisa Sacramenti in genere; sufficit enim significatio sanctitatis iuxta 2. Articuli: quamuis causas huius sanctitatis, scilicet efficientem & finalem non expressè designet.

ARTICVLVS IV.

Vtrum omne Sacramentum sit res sensibilis?

8 **R**espondetur, Omne Sacramentum est res aliqua sensibilis. Vbi nomine rei sensibilis non solum intelligitur res permanens; vt aqua, oleum, panis: sed etiam vltus eius; vt ablutio, vinctio &c.

Circa hos Articulos explicanda est breuiter Sacramenti definitio.

DVBIUM.

Quæ sit integra Sacramenti ratio & definitio?

9 **C**alvinus lib. 4. Institut. c. 14. in principio sic definit: *Sacramentum est externum symbolum, quo Deus benevolentia erga nos sua promissiones conscientijs nostris obsequat, ad fidei nostræ imbecillitatem sustinendam.* Vbi Calvinus, vt patet ex illo cap. quatuor requirit ad Sacramentum. Primò, Diuinam benevolentiam qua nos diligit ab æterno propter Christum. Secundò, Promissionem qua Deus in Scripturis promittit nobis huius benevolentia effectum (scilicet iustitiam imputatiuam) exhibitum iri per fidem, vel parentum (vt fit in parvulis Christianorum, qui iudicio Caluini nascuntur sancti propter fidem parentum): vel propriam cuiusque; vt in ijs qui non sunt nati ex Christianis. Tertio, Requirit externum symbolum quo Deus nobis testetur hanc suam benevolentiam & promissionis exhibitionem. Quarto requirit vt credamus si antè non credebamus; vel tertè vt firmius credamus nos esse prædestinatos, & ex vi diuinæ promissionis iustificatos, quæ nobis applicata est per fidem nostram præcedentem, vel parentum nostrorum. Hinc apud Calvinistas, ei qui Sacramentum suscepturus est, primùm leguntur aliqua diuinæ promissiones, qualis est illa Genes. 17. v. 7. *Ero Deus tuus, & seminis tui post te.* Et Marci 16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit*: quas promissiones suscepturus Sacramentum debet credere sibi applicatas; deinde vt hoc firmius credat, applicatur illi symbolum externum, quod est velut sigillum diuinum confirmans promissiones apud conscientiam hominis. Nihil ergo aliud est Sacramentum apud ipsos, quam signum quoddam externum nobis applicatum, vt firmius credamus nos antè à Deo propter

Comparat
Sigillo.

pter Christum esse electos, prædestinatos & iustificatos. Sicut enim litteris Regijs appenditur Regium sigillu vt maior ipsis fides habeatur; ita diuine promissioni antea à Ministro recitata adiungitur Sacramentum, vt maior fides ipsi habeatur.

10
1. Error in
definitione
Caluiniana.

In hac definitione plurimi sunt errores. Primò, Quia vult Sacramentum esse nudum & aridum symbolum, nihil homini conferens, sed solum testificans fauorem diuinum antè præstitum.

2. Error.

Secundò, Quia vult Sacramentum esse signum diuinæ erga nos beneuolentiæ, quam Deus tantummodo habet erga Prædestinatos, iuxta Caluinum. Vnde sequitur primò, Solos prædestinatos suscipere Sacramenta: si enim reprobus suscipiat externum symbolum, hoc non erit Sacramentum, quia non erit signum diuinæ beneuolentiæ erga illum. Sequitur secundò, Peccare Ministros, qui applicant Sacramenta ijs, de quibus ignorant an Deus illa beneuolentia prædestinationis eos prosequatur: si enim applicant reprobis, facient Deum testem mendacij. Et cum de nemine certi sint, semper exponunt se periculo sacrilegij, quando illud sigillum applicabunt.

3. Error.

Tertiò, Quia vult Sacramentum esse signum diuinæ promissionis nobis applicatæ. Vnde sequitur primò hominem esse iustum, antequam veniat ad baptismum: imò Deum vnicuique baptizando promississe per verbum suum iustitiam ante baptismum, alioqui baptismus esset falsarum litterarum obfignatio. Sequitur secundò, Nullam requiri dispositionem in suscipiente; quia Sacramentum solum significat nos iam esse consecutos diuinam promissionem. Sequitur tertiò, Illam promissionem, vt in nobis effectum habeat, nihil aliud requirere, quam vt ipsi credamus, vel ex Christianis parentibus nati simus.

4. Error.

Quartò, Vult istud symbolum externum nostris Conscientijs obfignare diuinam promissionem; id est, facere vt firmius credamus illas nobis esse applicatas. Vnde sequitur Primò, Baptismum parvulorum & amentium nõ esse Sacramentum: quia non habent Conscientiam propriam, cum non habeant vsum rationis: quod tamen est contra Caluinistas, qui parvulos baptizant. Secundò, Eos, qui non credunt talibus promissionibus, non suscipere vllum Sacramentum; ac proinde esse postea rebaptizandos. Tertiò sequitur, Verbum Dei nos reddere minus certos, quam ipsum Sacramentum: nam si Sacramentum sustentat imbecillitatem fidei nostræ, efficiens vt firmius credamus id quod antea per verbum Dei credebamus: ergo Sacramentum dat firmitatem verbo Dei; quod est absurdum: nam omnis auctoritas Sacramenti est ex verbo Dei. Quod confirmatur, Quia verbum Dei debet credi fide diuina & certissima, nam essem infidelis, si vilo modo de eo dubitarem: ergo Sacramentum non potest me reddere certiozem, quam verbum Dei. Confirmatur Secundò, Quia cum Minister ignoret diuinum consilium circa me, non potest Sacramentum, quod mihi ab ipso præbetur, me reddere certiozem de diuina erga me beneuolentia, quam ipsum verbum Dei, quod scio esse profectum ab ipso Deo.

5. Comparatio
Caluini
reijctur.

Vnde patet, Caluinum perperam comparare diuinam promissionem diplomati, Sacramentum Sigillo: Quia diploma sine Sigillo nullam habet auctoritatem, verbum autem diuinæ promissio-

nis est summæ auctoritatis, etiam sine omni Sacramento. Deinde, Sigillum secundum se est summæ auctoritatis, nam habet auctoritatem immediate à Rege, non à diplomate: Sacramentum autem sine promissione est nullius auctoritatis, vt ipsi Caluinistæ docent.

Ex his facile potest refutari definitio Lutheranorum: *Sacramentum est ritus habens Dei mandatum, & annexam promissionem gratiæ & remissionis peccatorum apprehensam per fidem in Christum.* Quæ definitio nõ multum differt à definitione Caluinistarum: vult enim Sacramentum nihil nobis conferre, sed solum in nobis excitare fidem specialem, qua credamus nos propter Christum iustificari.

11
Lutherana
Sacramenti
definitio.

Inprimis contra hanc definitionem facit, quod ad rationem Sacramenti non requiratur, vt in Scripturis exstet mandatum de eius vsu; possunt enim esse quadam Sacramenta libera. Similiter, Neque vt exstet promissio gratiæ & remissionis peccatorum: nam conditio & natura Sacramenti non pendet à verbo Dei, quatenus scriptum est, sed ab ordinatione diuina etiam non scripta. Denique, Non requiritur vt hæc promissio fide apprehendatur; alioqui baptismus parvulorum & amentium non esset Sacramentum, nec haberet vllum effectum. Nã quod Lutherani dicunt vsum rationis in infantibus, dum baptizantur, diuinitus dari, ridiculum est. Item, Qui non apprehenderet, aut non crederet illam promissionem dum baptizatur, non reciperet verum Sacramentum; ac proinde esset rebaptizandus, quod est hæreticum. Adde; Lutheranos in hac definitione supponere Sacramenta nihil operari, nisi excitando nostram fidem, vt apprehendamus diuinam promissionem Sacramento annexam, id est, vt credamus nobis per Christum peccata remitti. Vide Concilium Tridentinum sess. 7. Can. 5. 6. & 8. vbi damnatur definitio Lutheranorum & Caluinistarum.

Reijctur.

Sed Obijctur à Caluino: Apostolus ad Romanos 4. v. 11. Circumcisionem, quæ erat figura Baptismi, appellat *operariâ*, id est, Sigillum seu Signaculum: ergo nostra Sacramenta nihil sunt aliud, quam sigilla pacti & promissionis diuinæ.

12
Obiectio
Caluini.

Respondeo, Apostolus non vocat Circumcisionem sigillum pacti, seu promissionis, sed iustitiæ fidei. Data enim est Abrahamo Circumcisio, vt ipse per eam tamquam per diuinum sigillum consignaretur; & declararetur, quod propter fidem suam, qua credidit, & obediuit Deo, sit iustificatus, & meruit fieri Pater multarum Gentium, & Pater populi Israëliti; vt rectè exponit Chrysostomus in hunc locum. In alijs enim Circumcisio nõ fuit huius rei signaculum: sicut Baptismus non est eiusdem rei signum in nobis & in Christo. Vide Augustinum lib. 4. contra Donatistas cap. 24.

Circumcisio quare
data Abrahamo.

His reiectis, Vt Sacramentum in genere describatur:

Nota, Ad Sacramenti rationem duo requiri. Primò, Vt sit caremonia aliqua sacra, vt sua sanctimoniâ aliquam conferens; non enim solum ad significandum, sed etiam ad sanctificandum instituta sunt. Sed differentia est inter noua & vetera. Quod Sacramenta legis Veteris conferrent vi sua sanctitatem quandam legalem & corporalem, quæ non pertingebat ad animam: vt patet ex Apostolo ad Hebræos 9. vbi vocat ea *Iustitias carnis*, quæ Conscientiam non possunt purgare; Sacramenta

13
Discrimen
Sacramen-
torum ve-
teris & no-
uz Legis.

autem nouæ legis vi sua sanctificent animam. Vtraque tamen in hoc conueniunt, quod ex vi diuinæ institutionis, & ex opere operato sanctitatem aliquam conferant vel corporalem vel spiritalem. Sicut ergo sanctitas est analogum ad sanctitatem animæ & corporis; ita Sacramentum hæc ex parte est analogum ad verum & nouum Sacramentum; vt insinuat Magister art. 4. dist. 1. & D. Thomas ibidem q. 1. art. 1. ad 3. Secundò, Requiritur vt significet veram animæ sanctitatem; vt colligitur ex D. Thoma art. 2. ad 3.

Sacramen-
tū in gene-
re.

Poterit ergo in genere sic describi. Sacramen-
tum Est *ceremonia externa, seu signum sensibile, ad ho-
mines quodam modo sui vsu sanctificandos, & veram ani-
mæ sanctitatem significandam institutum.*

Debet esse
sensibile.

Primò, Sacramentum est *signum sensibile, seu
ceremonia externa*: quia licet potuissent signa spi-
ritualia ad homines sanctificandos institui, v. g.
actus fidei, attritionis, orationis; tamen non fuis-
sent humanæ naturæ accomodata, sed potius
Angelicæ; nam signum humanum debet esse sen-
sibile. Nam *signum est, quod præter speciem, quam sen-
sibus ingerit, aliquid aliud facit in agnitionem venire;*
Vt inquit Diuus Augustinus lib. 3. de Doctrina
Christiana c. 1. Vnde consentaneum erat, vt ea,
quibus Sanctificamur, in rebus sensibilibus insti-
tuerentur. Cuius plures sunt rationes; quarum
prima est: quia homo compositus est ex anima &
corpore, natura sensibili & intelligibili: vnde sciu-
ti spiritualibus & Angelicis naturis diuina Mystra
& munera traduntur nudè & spiritualiter, ita
hominibus tradi debebant sensibilibus signis ob-
iecta; vt per sensibilia, ea possent cognoscere, estu-
mare & amplecti; vt docet Dionys. c. 1. cap. Hie-
rarchiæ. Vnde Chrysostr. homilia 83. in Mar-
theum. *Si esses incorporeus, unde ipsa dona incorpo-
rea tibi tradidisset; sed quia Corpori iuncta est anima
tua; ideo in rebus sensibilibus tibi intelligenda tra-
duntur.* Secunda ratio est, Quia non tantum ani-
ma, sed etiam corpus animæ instrumentum pecca-
to inficitur. Vnde vt vtrumque expiaretur,
debebat in re corporali virtus spiritualis consti-
tui. Ita Cyrillus Alexandrinus lib. 2. in Ioan-
nem cap. 42. Tertia est, Vt homo non solum
animo, sed etiam corpore Deum coleret: nam
administratio & susceptio Sacramentorum, sunt
actus Religionis. Quarta, Vt homo, qui per pec-
catum à spiritualibus desciscens, se rebus sensibi-
libus subiecerat, iisdem seruire cogeretur, &
subesse: tum ad humilitatis exercitium, tum ad
spiritualium bonorum recuperationem. Ita D.
Thomas quæst. 61. art. 1. Quinta, Vt populus
Dei per hæc signa ab alijs populis distingueretur,
& firmiter in vnam Religionem coalesceret.
Nam sine talibus signis externis non possunt ho-
mines in vnum nomen siue vera, siue falsa reli-
gionis conspirare; vt docet Diuus Augustinus
lib. 19. contra Faustum cap. 11. Vnde etiam falsa
sectæ suas ceremonias habent. Sic circumcisio da-
ta fuit Iudæis, vt in vnam religionem conueni-
rent, & ab alijs distinguerentur, vt passim docent
Patres. Idem facit Baptismus, cum reliquis Sa-
cramentis in noua lege; vnde Gregorius Nazian-
zenus; oratione in sanctum Baptisma, dicit Ba-
ptisma vocari *sigillum*, quia est *significatio Domini*,
id est, quia significat cuius Domini sumus famuli
& cultores. Vide D. Thomam lib. 4. Contra
gentes cap. 56. Ex his sequitur, neque Contri-

Cur Ba-
ptisma di-
citur Sigil-
lum.

tionem, si nullo signo externo prodatur; neque
corpus Christi in Eucharistia, nisi accipiatur si-
mul cum ipsis speciebus, esse proprie Sacra-
mentum.

Secundò, Dicitur in definitione: *Ad homines quo-
dammodo sui vsu sanctificandos*; nam Sacramenta
instituta sunt, vt conferant aliquam sanctitatem
dum applicantur; vel corporis vel animæ: Hinc
excluduntur primò, omnia illa signa, quæ non
sunt instituta ad vsum, vt illis tamquam ceremoni-
is vtamur; vt Mare rubrum, columna nubis, li-
gnum vitæ. Secundò, Ea quæ non sunt instituta
ad sanctificandum: vt Serpens æneus, manna, aqua
de petra, & familia. Item omnia Sacrificia, quæ
alia sunt; quia non ordinantur ad sanctifican-
dum, sed ad colendum Deum: in hæc enim or-
dinatione ratio sacrificij consistit. Possunt tamen
hæc sacrificia sub alia ratione esse Sacramenta,
quatenus iam oblata mystico modo consumuntur
ad sanctificationem vtentium; vt patet in Eu-
charistia: in qua consumptione, est ratio sacrifi-
cij, quatenus fit in honorem Dei; & est etiam ra-
tio Sacramenti, quatenus fit ad sanctificationem
hominis. Idem videre est in multis sacrificijs ve-
teris legis.

14
Debet sui
via sancti-
ficare.

Item excluditur Ablutio pedum: etsi enim
ea ablutio, qua Christus pedes Apostolorum
abluit, aliquam illis sanctitatem contulerit; vt
indicatur Ioan. 13: *Nisi laueris te, non habebis par-
tem mecum*, tamen Christus non instituit hanc ce-
remoniam, vt ex ea homines sanctificarentur; sed
potius per eam dedit exemplum charitatis, & hu-
militatis; voluitque nobis insinuare puritatem
animæ ad Sacramentum Eucharistiæ requisitam;
vt D. Ambros. lib. 6. *De his qui mystice initiantur*,
& Bernardus sermone de Cæna Domini. Et ra-
tione huius sanctificationis idem Ambrosius lib.
3. de Sacramentis c. 1. vocat hanc abluitionem
Mysterium. Et quia deuotus vsus huius ceremoni-
æ etiam valebat ad remissionem peccatorum
venialium, vt docet Cyprian. sermone de Ablu-
tione pedum, ideo vocatur ab eodem Ambrosio
Sanctificatio, & à Cypriano *Sacramentum*: nam si-
gnificabat sanctitatem animæ necessariam ad
sumptionem Eucharistiæ; & eam ex deuotione
fumentis quodammodo conferebat. Verum
quia non habebat hanc vim ex opere operato,
ideo verè non erat Sacramentum: vnde num-
quam in Ecclesia Romana fuit vsitata.

Ablutio
pedum est
Eucharistiæ
præmissa.

Denique excluduntur ea, quæ Christus tantum
vsurpauit ad hominū sanctificationem. Vt Luc. 7.
hæc verba, *Remittuntur tibi peccata tua*; etsi enim
haberent hæc vim sanctificandi, vt à Christo
prolata, tamen non sunt instituta, vel lege ali-
qua sancita, vt nos illis vtamur. Similiter In-
sufflatio Domini, & linguæ igneæ, quibus san-
ctificati Apostoli, & alia huiusmodi, non sunt
Sacramenta, quia nulla lege stabili sunt ordi-
nata, vt homines illis vtentur; sed Deus tan-
tummodò his vsus est.

Tertiò dicitur in definitione, *Ad veram animæ
sanctitatem designandam*. Nam Sacramentum debet
rem arcanam & sacram designare; externa autem
sanctitas non est arcana, nec multum sacra; vnde
D. Thomas a. 2. ad 3. dicit, ea vocari Sacramenta,
quæ significant humanæ sanctitatis perfectionem,
& Concil. Florentinum dicit Sacramenta veteris
legis significasse gratiam per Christum dandam

15
Debet san-
ctitatem
significare.

Hinc

Hinc excluditur aqua benedicta: quia est sit cæ-
remonia sacra, & ad aliquam sanctificationem
instituta (presertim si vi sua delet peccata venia-
lia, vt multi censent) tamen non designat gra-
tiam sanctificantem vel actu dari, vel dandam per
Christum. Similiter prima Tonfura non est Sa-
cramentum, licet aliquam sanctificationem con-
ferat. Idem dico de Manus impositione facta Ca-
techumenis, Signatione Crucis eorundem, Vn-
ctione in vertice, Professione religionis Mona-
chorum, Absolutione ab excommunicatione,
Dispensatione irregularitatis, &c. Hæc enim &
huiusmodi Sacramenta non sunt; quia non signi-
ficant veram sanctitatem conferri, aut conferen-
dam per Christum. Quam ob causam Ecclesia nõ
potest instituire Sacramenta: quia cum non pos-
sit gratiam perfecte conferre, non potest etiam cæ-
remonias instituire, quæ significant illam, vel actu
conferri, vel aliquando conferendam.

Ecclesia
non potest
instituire
Sacramenta.

Dices: Sacramentum est signum practicum:
ergo si significat veram sanctitatem, etiam eam
operatur.

Cur dica-
tur Practi-
cum.

Respondeo, Sacramentum in genere non dici-
tur signum practicum, quasi operetur omne id
quod significat; sed quia saltem aliquid operatur,
per quod significet alterum. Sacramenta enim
vetera operantur sanctitatem corporalem, per
quam significant spiritalem. Itaque, omne Sacra-
mentum operatur sanctitatem animæ; vel figu-
ram eius, per quam, ipsam veram sanctitatem de-
signet.

16
Sacramen-
ti ratio
nouis &
veteribus
vniuoca, &
analogæ.

Ex his patet Primò, Rationem Sacramenti
non eodem modo conuenire nouis & veteribus
Sacramentis. Nam in veteribus Sacramentis prin-
cipale est significare, secundarium est sanctifica-
re: idem enim sanctificant, vt per hanc sanctita-
tem significant veram animæ puritatem dandam
per Christum. In nouis autem Sacramentis prin-
cipale est sanctificare, secundarium significare.
Itaque, etsi vniuocè videantur conuenire in ra-
tione significandi, eò quod vtraque significant
sanctitatem spiritualem, vel presentem, vel fu-
turam; non tamen in ratione sanctificandi. Vnde
si Sacramentum dicatur à significando rem sa-
cram, sunt vniuocè Sacramenta; si autem à con-
ferendo sanctitatem, analogicè sunt Sacramenta.
Nam Sacramenta vetera conferunt sanctitatem
corporalem, noua verò spirituale; quæ analogicè
conueniunt in ratione sanctitatis; sicut vmbra &
veritas, imago & exemplar.

Soluitur
Obiectio.

Dices, Sacrificia veteris Legis non dicuntur
analogicè sacrificia respectu sacrificij noui; vtra-
que enim sunt perfecta sacrificia: ergo nec Sacra-
menta vetera dicuntur analogicè Sacramenta re-
spectu nouorum.

Respondeo Negando Consequentiam; Quia
ratio sacrificij consistit in eo, quod diuinæ ma-
iestati summus cultus externus offeratur in agnitio-
nem summi dominij, quod vnicum est; vnde om-
nia sacrificia sunt eiusdem rationis: At ratio Sa-
cramenti consistit in cæremonia qua sanctificantur
homines. Sanctificatio autem duplex est, scilicet
corporalis & spiritualis; quæ analogicè conueniunt
in ratione sanctitatis; sicut vmbra & veritas in ra-
tione exemplaris. Confirmatur, quia Concilium
Forentinum & Tridentinum distinguunt Sacra-
menta vetera à nouis, quod vetera solum signifi-
cent veram sanctitatem; noua non tantum signi-

cent, sed etiam conferant: atqui id quod dicitur
tale, solum quia est signum, est analogicè tale
cum eo comparatum quod est tale, quia causa: si-
cuti vrina & medicina dicuntur sana analogicè.
Hinc tamen nõ sequitur Sacramenta vetera abu-
siuè dici Sacramenta; quia nomen Sacramenti
multa significat, & vilitate dicitur de eo quod so-
lum est signum sanctitatis: vt patet ex D. Augu-
stino supra.

Patet Secundò, Quomodo Sacramenta legis
veteris & legis nouæ possint definiri. Sacramen-
tum legis veteris, est *Cæremonia sacra, per corpora-*
lem sanctificationem quam confert, veram animæ sancti-
tatem per Christum conferendam, significans. Sacra-
mentum nouæ legis, est *Cæremonia sacra veram animæ*
sanctitatem non solum significans, sed etiam conferens.
Hinc etiam intelligitur definitio Magistri dist. 1.
vbi definit Sacramentum nouæ legis: *Sacramen-*
tum est inuisibilis gratia visibilis forma, eiusdem gratia
similitudinem gerens & causa existens: vbi per simi-
litudinem, intelligit proportionem illam natu-
ralem, quæ est in materia & forma Sacramenti,
ad significandum effectum Sacramenti: *Exempli*
gratia, Ablutio corporalis habet proportionem
quandam ad spiritalem, vt eam possit significare
accedente institutione diuina. Similiter verba ac-
cepta cum significatione, quam habet ex homi-
num instituto, sunt idonea ad significandam ani-
mæ ablutioem, accedente eadem diuina institu-
tionem. Simili ferè modo definit Catechismus Cõ-
cilij Tridentini: Sacramentum est inuisibilis gratia
signum visibile, ad nostram sanctificationem institutum.

Definitio
Sacramen-
ti veteris
& noui.

Patet Tertio, Sacramentum formaliter non
esse entitatem aliquam realem seu physicam, sed
inuoluere aliquid morale; sicut pecunia inuoluit
æstimationem hominũ ex impositione Principis.
Materiale in Sacramento est aliquid reale, sicut
in pecunia aurum & argentum; scilicet cæremonia
sacra exterior: Formale autem est duplex;
Primò, Ratio signi, fundata partim in ipsa rerum
& verborum analogia cum rebus sacris, partim in
diuina institutione, qua ratio signi completur.

Sacramen-
tum an &
quomodo
sit aliquid
reale.

Dices: Ergo Sacramentum est ens rationis.

Non est
ens ratio-
nis.

Respondeo Negando Consequentiam; Sicut
nec pecunia est ens rationis: quia ens rationis
solum est dum intelligitur, Sacramentum autem
est etiam si nemo de illo cogitet. Et ratio est, quia
esse signum ex institutione significans, non est esse
ens rationis, sed includere denominationem ex-
trinsecam à reali institutione seu impositione; di-
cit enim rem sensibilem, quatenus subest deputa-
tioni ad aliquid significandum, ex qua deputatio-
ne accipit moralem quandam aptitudinem, ad
excitandam cognitionem rei significatæ in ijs, qui
institutionem norunt: & in hoc consistit ratio si-
gni. Simili modo esse Regem, Dominum, Do-
ctorem, non sunt entia rationis, sed dignitates
morales pendentes intrinsecè ab aliquo actu reali,
à quo subiecta extrinsecè denominantur. Et hæc
ratio signi complet rationem veteris Sacramenti,
quatenus excludit vltiorem perfectionem, sci-
licet causalitatem gratiæ: Respectu autem Sa-
cramentorum nouæ legis, est ratio generica. Vnde
alterum formale, quò completur ratio Sacra-
menti noui, est esse causam sanctitatis animæ: &
per hanc rationem causa, veluti propriam dif-
ferentiam, constituitur vltima ratio Sacramenti
nouæ legis.